ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIEGBERT ALBER

της 14ης Μαρτίου 2000 *

I — Εισαγωγή

1. Η Επιτροπή διατυπώνει στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας λόγω παραβάσεως κράτους μέλους την αιτίαση ότι η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) καθώς και από τις οδηγίες 71/305/ΕΟΚ, όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 89/440/ΕΟΚ, ιδίως τα άρθρα 12, 26 και 29, και από την οδηγία 93/37/ΕΟΚ, ιδίως τα άρθρα 8, 11, 22 και 30, για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, διότι δεν εφάρμοσε νομοτύπως τις διάφορες διαδικασίες για τη σύναψη δημοσίων έργων όσον αφορά την ανέγερση και τη συντήρηση σχολικών κτιρίων στην περιοχή Nord-Pas-de-Calais και το département du Nord. Η Επιτροπή διατυπώνει συγκεκριμένα αιτιάσεις για παραβάσεις των διατάξεων που αφορούν την προκήρυξη — ιδίως ως προς την προκαταρκτική ενημέρωση και τον αριθμό των προσφερόντων —, βάλλει κατά της εφαρμογής ενός αθέμιτου κριτηρίου κατά την ανάθεση, προβάλλει περαιτέρω την αιτίαση για τεχνικές προδιαγραφές που συνιστούν δυσμενή διάκριση κατά την περιγραφή των επιμέρους τμημάτων του έργου καθώς και συνιστώσες δυσμενή διάκριση αποδείξεις ως προς την επαγγελματική πείρα και την ικανότητα εκτελέσεως των έργων· επιπλέον, βάλλει κατά της ελλείψεως μετέπειτα ενημερώσεως ως προς τη σύναψη της συμβάσεως και της παραληφθείσας ανακοινώσεως των πρακτικών.

II — Νομικό πλαίσιο

A — *Οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων* [1], *όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 89/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989* [2], *καθώς και με την οδηγία 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων* [3]

2. Η οδηγία 71/305, αφού είχε ήδη τροποποιηθεί κατ' επανάληψη σε ουσιώδη σημεία, κωδικοποιήθηκε εξ υπαρχής με την οδηγία 93/37 «για λόγους σαφήνειας και εξορθολογισμού» — όπως εκτίθεται στην πρώτη αιτιολογική σκέψη. Με εξαίρεση ορισμένες μεταβολές στη διατύπωση, οι ουσιώδεις για την υπό κρίση περίπτωση ρυθμίσεις της οδηγίας 71/305 είναι πανομοιότυπες με

* Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

1 — ΕΕ ειδ. έκδ. 17/001, σ. 7.
2 — ΕΕ L 210, σ. 1.
3 — ΕΕ L 199, σ. 54.

αυτές της οδηγίας 93/37. Δεδομένου ότι η οδηγία 93/37 ισχύει μόλις από τις 14 Ιουνίου 1993, η δε Επιτροπή προσάπτει παραβάσεις, οι οποίες εν μέρει προηγούνται του χρονικού αυτού σημείου, στην παρούσα περίπτωση έχουν εφαρμογή και οι δύο οδηγίες. Εξάλλου, το άρθρο 36 της οδηγίας 93/37, με το οποίο καταργήθηκε η οδηγία 71/305, ορίζει ότι αναφορές στην καταργηθείσα οδηγία θεωρούνται ως αναφορές στη νέα οδηγία.

Άρθρα τα οποία παρατίθενται κατωτέρω χωρίς αναφορά σε οδηγία είναι άρθρα της οδηγίας 93/37.

α) Επί της διαδικασίας συνάψεως συμβάσεων

3. Το άρθρο 8 — το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 5α της οδηγίας 71/305 — έχει ως εξής:

«1. έως 2. (...)

3. Για κάθε συναπτόμενη σύμβαση, οι αναθέτουσες αρχές καταρτίζουν ένα πρακτικό, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον:

— την επωνυμία και τη διεύθυνση της αναθέτουσας αρχής, το αντικείμενο και την αξία της σύμβασης,

— τις επωνυμίες των επιλεγέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και την αιτιολόγηση της επιλογής τους,

— τις επωνυμίες των αποκλεισθέντων υποψηφίων ή προσφερόντων και τους λόγους του αποκλεισμού τους,

— την επωνυμία του αναδόχου και την αιτιολόγηση της επιλογής της προσφοράς του, καθώς και, εφόσον συντρέχει λόγος, το τμήμα σύμβασης που ο ανάδοχος προτίθεται να αναθέσει υπεργολαβικά σε τρίτους,

— σε ό,τι αφορά τις διαδικασίες με διαπραγμάτευση, τις περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 7 και οι οποίες δικαιολογούν την προσφυγή στις διαδικασίες αυτές.

Το πρακτικό αυτό, ή τα σπουδαιότερα σημεία του, ανακοινώνεται στην Επιτροπή μετά από αίτησή της.»

β) Επί της προκαταρκτικής και της μετέπειτα ενημερώσεως

4. Το άρθρο 11 — το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 12 της οδηγίας 71/305 — έχει ως εξής:

«1. Οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν, με ενδεικτική προκήρυξη, τα κύρια χαρακτηριστικά των συμβάσεων έργων που προτίθενται να συνάψουν, των οποίων τα ποσά είναι ίσα ή μεγαλύτερα του κατωτάτου ορίου που ορίζεται στο άρθρο 6, παράγραφος 1 [4].

2. έως 4. (...)

5. Οι αναθέτουσες αρχές που συνήψαν μια σύμβαση γνωστοποιούν το αποτέλεσμα της σχετικής διαδικασίας με ανακοίνωση. (...)

6. (...)

7. Οι προκηρύξεις και ανακοινώσεις που προβλέπονται στις παραγράφους 1 έως 5 αποστέλλονται από τις αναθέτουσες αρχές, το ταχύτερο δυνατόν, και με τον καταλληλότερο τρόπο, προς την Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων. (...)

8. έως 13. (...)»

γ) Επί των αποτελεσμάτων της προκαταρκτικής ενημερώσεως και της προθεσμίας υποβολής των προσφορών

5. Το άρθρο 12 — το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 13 της οδηγίας 71/305 έχει ως εξής:

«1. Στις ανοικτές διαδικασίες, η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που καθορίζεται από τις αναθέτουσες αρχές, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 52 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης.

2. Η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που προβλέπεται στην παράγραφο 1 μπορεί να μειωθεί σε 36 ημέρες, εάν οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει την προκήρυξη που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, η οποία συντάσσεται σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος IV A, στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

3. έως 5. (...)»

4 — Το αναφερόμενο στο άρθρο 6, παράγραφος 1, κατώτατο όριο ανέρχεται σε 5 εκατομμύρια ECU.

6. Το άρθρο 13 — το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 14 της οδηγίας 71/305 — έχει την ακόλουθη διατύπωση:

της τροποποιήσεως με την οδηγία 89/440 — προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. έως 2. (...)

«1. (...)

3. Στις κλειστές διαδικασίες, η προθεσμία παραλαβής των προσφορών, που καθορίζεται από τις αναθέτουσες αρχές, δεν μπορεί να είναι μικρότερη των 40 ημερών από την ημερομηνία αποστολής της έγγραφης πρόσκλησης.

2. Όταν οι αναθέτουσες αρχές προσφεύγουν στην κλειστή διαδικασία για τη σύναψη μιας σύμβασης, μπορούν να προβλέπουν τα όρια μεταξύ των οποίων πρέπει να κυμαίνεται ο αριθμός των επιχειρήσεων τις οποίες σκοπεύουν να προσκαλέσουν. Στην περίπτωση αυτή, τα όρια αναφέρονται στην προκήρυξη. Τα όρια αυτά καθορίζονται σε συνάρτηση με τη φύση του προς εκτέλεση έργου. Το κατώτερο από τα όρια αυτά δεν πρέπει να είναι μικρότερο από πέντε, το δε μεγαλύτερο μπορεί να ορισθεί σε είκοσι.

4. Η προθεσμία παραλαβής των προσφορών που προβλέπεται στην παράγραφο 3 μπορεί να μειωθεί σε 26 ημέρες, εάν οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει την προκήρυξη που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 1, η οποία έχει συνταχθεί σύμφωνα με το υπόδειγμα του παραρτήματος IV Α, στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.

Εν πάση περιπτώσει, ο αριθμός των υποψηφίων που γίνονται δεκτοί για να υποβάλουν προσφορά πρέπει να επαρκεί για την εξασφάλιση συνθηκών πραγματικού ανταγωνισμού.

5. έως 7. (...)»

δ) Επί του αριθμού των προσφερόντων

3. έως 4. (...)»

7. Το άρθρο 22 — το οποίο αντιστοιχεί στο άρθρο 22 της οδηγίας 71/305 κατόπιν

ε) Επί της αποδείξεως των ικανοτήτων

8. Το άρθρο 27 — που αντιστοιχεί στο άρθρο 26 της οδηγίας 71/305 — έχει ως εξής:

«1. Η απόδειξη των τεχνικών ικανοτήτων του εργολήπτη μπορεί να συνάγεται από:

α) τους τίτλους σπουδών και επαγγελματικών προσόντων του εργολήπτη ή/και των στελεχών της επιχειρήσεως, ιδίως δε του ή των υπεύθυνων για την εκτέλεση των έργων·

β) τον κατάλογο των εκτελεσθέντων έργων κατά την τελευταία πενταετία, ο οποίος πρέπει να συνοδεύεται από πιστοποιητικά καλής εκτελέσεως των σημαντικότερων έργων. Τα εν λόγω πιστοποιητικά αναφέρουν την αξία, τον χρόνο και τον τόπο εκτελέσεως των έργων και προσδιορίζουν αν τα έργα εκτελέσθησαν σύμφωνα με τους κανόνες της τέχνης και αν περατώθηκαν κανονικά. Αν είναι ανάγκη, η αρμόδια αρχή διαβιβάζει τα πιστοποιητικά αυτά απευθείας στην αναθέτουσα αρχή·

γ) δήλωση για τα τεχνικά μέσα και τον μηχανικό και τεχνικό εξοπλισμό που διαθέτει ο εργολήπτης για την εκτέλεση των έργων·

δ) δήλωση για το μέσο ετήσιο εργατοϋπαλληλικό δυναμικό και για τον αριθμό των στελεχών της επιχειρήσεως κατά την τελευταία τριετία·

ε) δήλωση για το τεχνικό προσωπικό ή για τις τεχνικές υπηρεσίες που θα διαθέσει ο εργολήπτης για την εκτέλεση του έργου, ανεξάρτητα αν ανήκουν ή όχι στην επιχείρηση.

2. Οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν, στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών, ποιά από τα δικαιολογητικά αυτά πρέπει να προσκομισθούν.»

στ) Επί των κριτηρίων για την ανάθεση του έργου

9. Το άρθρο 30 — που αντιστοιχεί στο άρθρο 29 της οδηγίας 71/305 — προβλέπει τα ακόλουθα:

«1. Τα κριτήρια βάσει των οποίων οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τα δημόσια έργα είναι τα ακόλουθα:

α) είτε αποκλειστικά η χαμηλότερη τιμή·

β) είτε, αν η ανάθεση γίνεται στον υποβάλλοντα την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, διάφορα κριτήρια, ανάλογα με το αντικείμενο της οικείας συμβάσεως: π.χ. η τιμή, η προθεσμία εκτελέσεως, τα έξοδα λειτουργίας, η αποδοτικότητα, η τεχνική αξία.

2. Στην περίπτωση που αναφέρεται στην παράγραφο 1, στοιχείο β', οι αναθέτουσες αρχές μνημονεύουν, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη, όλα τα κριτήρια για την ανάθεση του έργου τα οποία προτίθενται να χρησιμοποιήσουν και, ει δυνατόν, κατά φθίνουσα τάξη σπουδαιότητας.

3. έως 4. (...)»

III — Η πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασία και τα περιστατικά της υποθέσεως

10. Το αντικείμενο της παρούσας διαδικασίας λόγω παραβάσεως κράτους μέλους είναι το αποτέλεσμα δύο ανεξαρτήτων μεταξύ τους πριν από την άσκηση της προσφυγής διαδικασιών.

11. Πρώτον: Στις αρχές του 1993, επισημάνθηκε στην Επιτροπή, με καταγγελία ενός αποκλεισθέντος προσφέροντος, μια ανοικτή διαδικασία για την ανάθεση δημοσίων έργων. Η διαδικασία αυτή αφορούσε την ανέγερση ενός πολυκλαδικού γυμνασίου στο Wingles (Région Nord-Pas-de-Calais). Η σχετική προκήρυξη δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 21ης Ιανουαρίου 1993. Η Επιτροπή είχε ορισμένες αντιρρήσεις ως προς την προκήρυξη αυτή. Με έγγραφο οχλήσεως της 27ης Σεπτεμβρίου 1993, προσήψε στις γαλλικές αρχές ότι η ορισθείσα προθεσμία για την υποβολή των προσφορών ήταν υπερβολικώς βραχεία, ότι η κατάταξη των επιμέρους τμημάτων του έργου με παραπομπή σε τεχνικές προδιαγραφές που εφαρμόζονται αποκλειστικά επί εθνικού επιπέδου ήταν ανεπαρκής, ότι οι ζητούμενες αποδείξεις ως προς τις τεχνικές ικανότητες των επιχειρήσεων με χρησιμοποιούμενα αποκλειστικώς επί εθνικού επιπέδου πιστοποιητικά ήταν ομοίως ανεπαρκείς καθώς και η αναφορά σε νόμο κράτους μέλους όσον αφορά τα κριτήρια αναθέσεως. Τέλος, η Επιτροπή βάλλει κατά της αρνήσεως των γαλλικών αρχών να της αποστείλουν το πρακτικό της επίμαχης διαδικασίας. Το έγγραφο με την απάντηση των γαλλικών αρχών της 20ής Δεκεμβρίου 1993 δεν ήταν, κατά την άποψη της Επιτροπής, ικανοποιητικό. Κατά συνέπεια, απηύθυνε, στις 8 Σεπτεμβρίου 1995, αιτιολογημένη γνώμη προς τη Γαλλική Δημοκρατία. Το έγγραφο αυτό έμεινε χωρίς απάντηση.

12. Δεύτερον: Εν τω μεταξύ, η Région Nord-Pas-de-Calais δημοσίευσε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 18ης Φεβρουαρίου 1995 δεκατέσσερις προκηρύξεις στο πλαίσιο του προγράμματος «Plan Lycée». Το σχετικό με τη σύμβαση ποσό ανερχόταν συνολικά σε 1,4 δισεκατομμύρια γαλλικά φράγκα (FRF). Επρόκειτο για κλειστή διαδικασία όσον αφορά εργασίες ανακαινίσεως και συντηρήσεως για χρονικό διάστημα δέκα ετών. Στις

ανακοινώσεις διευκρινίζονταν τα κριτήρια αναθέσεως. Συναφώς, αναφέρθηκε ένα «συμπληρωματικό κριτήριο» σε σχέση με μια προσπάθεια προωθήσεως της απασχολήσεως. Το κριτήριο αυτό στηρίχθηκε σε μια υπουργική εγκύκλιο της 29ης Δεκεμβρίου 1993.

13. Με έγγραφο οχλήσεως της 21ης Νοεμβρίου 1995, η Επιτροπή κάλεσε τις γαλλικές αρχές να διατυπώσουν τις απόψεις τους επί ορισμένων αιτιάσεων που αφορούν τις προκηρύξεις όπως, π.χ., της παραλείψεως προκαταρκτικής ενημερώσεως, της χρησιμοποιήσεως του συμπληρωματικού κριτηρίου αναθέσεως σε σχέση με την προσπάθεια προωθήσεως της απασχολήσεως, της μη δυνατότητας επαρκούς αριθμού ενδεχομένων προσφερόντων καθώς και της χρησιμοποιήσεως κριτηρίων αξιολογήσεως που συνεπάγονται δυσμενή διάκριση.

14. Η Επιτροπή εξέτασε την πρακτική αναθέσεων που ακολουθούσε η Région Nord-Pas-de-Calais και το département du Nord για χρονικό διάστημα τριών ετών. Στις 8 Μαΐου 1996, η Επιτροπή απηύθυνε νέο έγγραφο οχλήσεως προς τις γαλλικές αρχές. Με έγγραφο της 9ης Αυγούστου 1996, οι γαλλικές αρχές απάντησαν ότι είχαν την πρόθεση να βελτιώσουν τη διαδικασία συνάψεως συμβάσεων όσον αφορά τις νέες συμβάσεις.

15. Στις 7 Απριλίου 1997, η Επιτροπή εξέδωσε μια συνοψίζουσα τις αιτιάσεις της αιτιολογημένη γνώμη, στην οποία οι γαλλικές αρχές δεν απάντησαν. Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή άσκησε στις 18 Ιουνίου 1998 την παρούσα προσφυγή, η οποία πρωτοκολλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου στις 22 Ιουνίου 1998.

16. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

— να αναγνωρίσει ότι η Γαλλική Δημοκρατία, στο πλαίσιο ορισμένων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων που αφορούν την ανέγερση και τη συντήρηση σχολικών κτιρίων από τη Région Nord-Pas-de-Calais και το département du Nord, που αποτέλεσαν το αντικείμενο εξετάσεως για χρονικό διάστημα τριών ετών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) καθώς και από την οδηγία 71/305, όπως έχει τροποποιηθεί με την οδηγία 89/440, ιδίως δε από τα άρθρα 12, 26 και 29, και από την οδηγία 93/37, ιδίως δε από τα άρθρα 8, 11, 22 και 30·

επιπλέον, με το υπόμνημά της απαντήσεως, ζητεί:

— να καταδικάσει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.

17. Η Γαλλική Δημοκρατία ζητεί να απορριφθεί η προσφυγή.

A — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 12 της οδηγίας 71/305 και του άρθρου 11 της οδηγίας 93/37 συνεπεία της παραλείψεως της προκαταρκτικής ενημερώσεως* (ως προς τη διατύπωση των άρθρων αυτών βλ. τα σημεία 4 έως 6)

18. Στους ισχυρισμούς των διαδίκων και σε άλλες λεπτομέρειες των περιστατικών θα επανέλθω στο πλαίσιο της εξετάσεως των επιμέρους αιτιάσεων.

Ισχυρισμοί των διαδίκων

19. Το ίδιο θα πράξω και για τις ερωτήσεις που έθεσε το Δικαστήριο στην Επιτροπή ως προς τις έννομες συνέπειες της παραληφθείσας προκαταρκτικής ενημερώσεως και την ακολουθούμενη από τις αναθέτουσες αρχές της Κοινότητας πρακτική ως προς την προκαταρκτική ενημέρωση και για τις παρατηρήσεις της Γαλλικής Κυβερνήσεως επί των απαντήσεων της Επιτροπής.

21. Η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι οι γαλλικές αρχές παρέβησαν τα άρθρα 12 της οδηγίας 71/305 και 11 της οδηγίας 93/37, διότι μόνο σπανίως τηρούσαν την επιταγή της προκαταρκτικής ενημερώσεως. Από τα άρθρα αυτά προκύπτει ότι η διαδικασία της προκαταρκτικής ενημερώσεως αποτελεί δεσμευτική προϋπόθεση για κάθε διαδικασία αναθέσεως που πρόκειται να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με την οδηγία. Οι γαλλικές αρχές δεν αντέκρουσαν κατ' αρχήν τον ισχυρισμό αυτό.

IV — Επί των επιμέρους αιτιάσεων

20. Η Επιτροπή στηρίζει την προσφυγή σε διάφορες αιτιάσεις οι οποίες συνοψίζονται στις ακόλουθες κατηγορίες. Η σειρά με την οποία εκτίθενται αντιστοιχεί σ' αυτήν των ισχυρισμών που προβάλλονται με την προσφυγή.

22. Πάντως, η région Nord-Pas-de-Calais δημοσίευσε στις 18 Φεβρουαρίου 1995 δεκατέσσερις προκηρύξεις δημοσίων έργων, χωρίς να έχουν προβεί σε προκαταρκτική ενημέρωση κατά την έννοια αυτής της διατάξεως. Επιπλέον, κατά τα προηγούμενα έτη 1993-1995 σπανιότατα μόνον τηρήθηκε η διαδικασία της προκαταρκτικής ενημερώσεως. Ως προς το département du Nord, ουδέποτε δημοσιεύθηκαν κατά το εν λόγω χρονικό διάστημα ανακοινώσεις για προκαταρκτική ενημέρωση στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Μόνο για το

γυμνάσιο του Wingles και για ένα κέντρο εκπαιδεύσεως για μαθητευόμενους υπήρξε δημοσίευση προηγούμενης πληροφορήσεως.

24. Η Επιτροπή θεωρεί εσφαλμένο το επιχείρημα των γαλλικών αρχών ότι η προκαταρκτική ενημέρωση είναι προαιρετική. Στερείται σημασίας το ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν σκόπευαν να επωφεληθούν από τις μειώσεις της προθεσμίας παραλαβής των προσφορών κατά την έννοια των άρθρων 12 και 13.

23. Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αμφισβητεί ότι το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας επιβάλλει μια υποχρέωση. Το καθήκον δημοσιεύσεως προκαταρκτικής ενημερώσεως πρέπει εντούτοις να θεωρηθεί ότι είναι σχετικό ενόψει των άρθρων 12 και 13 της ίδιας οδηγίας. Κατ' αρχήν, το άρθρο 12, παράγραφος 1, και το άρθρο 13, παράγραφος 3, της οδηγίας προβλέπουν προθεσμία 52 και 40 ημερών για την παραλαβή των προσφορών. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί, κατά το άρθρο 12, παράγραφος 2, και το άρθρο 13, παράγραφος 4, να μειώσει την προθεσμία αυτή, αν έχει δημοσιεύσει μια προκήρυξη κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*. Αν όμως ήταν πάντοτε δεσμευτική η δημοσίευση της προκαταρκτικής ενημερώσεως, τότε θα συνέτρεχε, κατά την άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως, η προϋπόθεση της μειώσεως της προθεσμίας σε κάθε διαδικασία συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων. Απ' αυτό προκύπτει ότι υφίσταται αναντιστοιχία του άρθρου 11 προς τα άρθρα 12 και 13. Επομένως, οι σχετικές διατάξεις μπορούν να νοηθούν ποικιλοτρόπως ανάλογα με το αν λαμβάνεται ως βάση ο δεσμευτικός χαρακτήρας της διαδικασίας της προκαταρκτικής ενημερώσεως κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, ή ο προαιρετικός χαρακτήρας κατά τα άρθρα 12 και 13. Οι γαλλικές αρχές προέκριναν τη δεύτερη αυτή εναλλακτική ερμηνεία. Εξάλλου, η Région Nord-Pas-de-Calais δημοσίευσε και πάλι τις επίμαχες προκηρύξεις, τηρώντας αυτή τη φορά την επιταγή της προκαταρκτικής ενημερώσεως.

Εκτίμηση

25. Επειδή η Région Nord-Pas-de-Calais συμμορφώθηκε προς τις αναφερόμενες σε πλημμέλειες παρατηρήσεις που περιείχε το έγγραφο οχλήσεως της Επιτροπής πριν από τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας — πάντως χωρίς να ενημερώσει σχετικώς την Επιτροπή —, η προσφυγή θα μπορούσε να είναι απαράδεκτη ως προς το σημείο αυτό.

26. Σκοπός της διαδικασίας λόγω παραβάσεως είναι να διαπιστωθεί ότι το οικείο κράτος παρέβη τις υποχρεώσεις του και δεν έθεσε τέλος στην παράβαση αυτή εντός της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας. Η ύπαρξη παραβάσεως κράτους μέλους πρέπει, κατά πάγια νομολογία, να κρίνεται βάσει της καταστάσεως στην οποία βρισκόταν το κράτος μέλος κατά την ταχθείσα με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμία. Κατά το χρονικό αυτό σημείο, οι γαλλικές αρχές είχαν ήδη δημοσιεύσει εκ των υστέρων την προκαταρκτική ενημέρωση, καθόσον αυτό ήταν ακόμη δυνατό. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι γαλλικές αρχές συμμορφώθηκαν προς τις απαιτήσεις της Επιτροπής, πριν λήξει η ταχθείσα με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμία. Επομένως, παύει να υφίσταται μια ουσιώδης προ-

ύπόθεση για το παραδεκτό της προσφυγής λόγω παραβάσεως.

27. Εντούτοις, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστήριξε ήδη κατά τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου την άποψη ότι η προκαταρκτική ενημέρωση δεν είναι υποχρεωτική κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας. Κατά τούτο, δεν παραδέχθηκε κατ' ουσίαν την προσαφθείσα παράβαση. Επομένως, εξακολουθεί να υφίσταται συμφέρον για την έκδοση αναγνωριστικής αποφάσεως ενόψει της διαστάσεως απόψεων κατά την ερμηνεία του άρθρου 11 σε συνδυασμό με τα άρθρα 12 και 13 της οδηγίας, οπότε η προσφυγή είναι παραδεκτή ως προς το σημείο αυτό. Επιπροσθέτως, οι μεταβολές δεν ανακοινώθηκαν στην Επιτροπή.

28. Στο πλαίσιο της κατ' ουσίαν εξετάσεως, οι διάδικοι συμφωνούν ως προς το ότι κατά το άρθρο 11, παράγραφος 1, θεωρούμενο αυτοτελώς, η αναθέτουσα αρχή υποχρεούται να δημοσιεύσει προηγουμένως τα κύρια χαρακτηριστικά των συμβάσεων έργων. Τίθεται εντούτοις το ζήτημα αν υπό το φως των άρθρων 12, παράγραφος 2, και 13, παράγραφος 4, πρέπει να θεωρηθεί ότι η ερμηνεία αυτή δεν ισχύει απολύτως. Υπέρ αυτής της εκδοχής θα μπορούσε να συνηγορήσει η διατύπωση «(...) αν οι αναθέτουσες αρχές έχουν δημοσιεύσει την προκήρυξη (...)» που περιέχεται στο άρθρο 12, παράγραφος 2, και στο άρθρο 13, παράγραφος 4. Η αντίληψη αυτή προσκρούει εντούτοις, κατ' αρχάς στο ότι το άρθρο 11, αφενός, και τα άρθρα 12 και 13, αφετέρου, ρυθμίζουν δύο κατ' αρχήν διαφορετικά πράγματα: το άρθρο 11 υποχρεώνει την αναθέτουσα αρχή να γνωστοποιήσει τις συμβάσεις έργων, ενώ τα άρθρα 12 και 13 ρυθμίζουν τις προθεσμίες παραλαβής των προσφορών. Θα ήταν αντίθετο προς την οικονομία των ρυθμίσεων να θεωρηθεί ότι το άρθρο 12, παράγραφος 2, και το άρθρο 13, παράγραφος 4, σκοπούν επιπλέον στη ρύθμιση του ζητήματος της δημοσιεύσεως προκαταρκτικής ενημερώσεως, μολονότι αυτό ρυθμίστηκε ήδη με σαφή τρόπο προηγουμένως.

29. Υπέρ του γενικού καθήκοντος δημοσιεύσεως της προηγούμενης πληροφορήσεως συνηγορεί επιπλέον το πνεύμα και ο σκοπός της οδηγίας. Η οδηγία σκοπεί στη δημιουργία γνήσιου ανταγωνισμού στον τομέα των συμβάσεων δημοσίων έργων. Αυτό καθιστά απαραίτητο ένας απεριόριστος κύκλος υποψηφίων από όλα τα κράτη μέλη να έχει τη δυνατότητα να πληροφορείται εγκαίρως και πλήρως τη στο άμεσο μέλλον διενέργεια διαδικασιών συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων. Όμως, η αναγκαία αυτή ευρεία πληροφόρηση δεν επιτυγχάνεται όταν η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίζει τα της προκηρύξεως — έστω και υπό τη μορφή μόνον προκαταρκτικής ενημερώσεως.

30. Το επιχείρημα της Γαλλικής Κυβερνήσεως ότι η ερμηνεία αυτή θα έχει κανονικά ως αποτέλεσμα συντόμευση της προθεσμίας παραλαβής από 52 σε 36 και από 37 σε 26 ημέρες δεν ευσταθεί. Καίτοι υφίσταται κατ' αρχήν καθήκον δημοσιεύσεως της προκαταρκτικής ενημερώσεως, οι ρυθμίσεις του άρθρου 12, παράγραφοι 1 και 2, και του άρθρου 13, παράγραφοι 1 και 4, δεν καθίστανται άνευ αντικειμένου. Η συντόμευση της προθεσμίας μπορεί να επέλθει μόνον όταν υπήρξε νομότυπη προκαταρκτική ενημέρωση. Η δυνατότητα της συντομεύσεως της προθεσμίας αποτελεί εν προκειμένω διάταξη παρέχουσα απλώς ευχέρεια στην οποία δεν οφείλει να προστρέξει η αναθέτουσα αρχή. Ως προς τις κατά διαφορετικό τρόπο καθορισθείσες προθεσμίες, πρόκειται

για μια σχέση κανόνα προς εξαίρεση, όπου η εξαίρεση με τη μορφή της συντομευθείσας προθεσμίας συνδέεται προς μια προϋπόθεση με τη μορφή της νομότυπης προκαταρκτικής ενημερώσεως.

31. Είναι ακριβές ότι από τη διατύπωση ότι οι προθεσμίες μπορούν να συντομευθούν μόνον εφόσον έχει υπάρξει προκαταρκτική ενημέρωση μπορεί να συναχθεί ότι παρά τη γενική υποχρέωση προκαταρκτικής ενημερώσεως είναι νοητές περιπτώσεις κατά τις οποίες η προκαταρκτική ενημέρωση παρά ταύτα δεν πραγματοποιήθηκε. Συναφώς, η Επιτροπή και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση επισήμανε ότι από αντικειμενικούς λόγους δεν είναι πάντοτε δυνατή η προκαταρκτική ενημέρωση. Συγκεκριμένα, λόγοι αναγόμενοι στο προϋπολογισμό θα μπορούσαν να αποτελούν την αιτία για το ότι δεν κατέστη δυνατή η προκαταρκτική ενημέρωση, εφόσον η σύναψη της συμβάσεως δημοσίου έργου εξαρτάται από τους υφιστάμενους πόρους, η διαθεσιμότητα των οποίων μπορεί να είναι διαφορετική σε διαφορετικά χρονικά σημεία.

32. Η Επιτροπή επισήμανε κατά την προφορική διαδικασία ότι το πρόβλημα αυτό είχε γίνει αντιληπτό κατά την τροποποίηση του άρθρου 12 της οδηγίας 71/305. Είχε τότε προταθεί να περιληφθεί στο νομοθετικό κείμενο ένας περιορισμός της μορφής «εκτός αν αυτό δεν είναι δυνατό». Εντούτοις, τελικά δεν περιελήφθη αυτή ή μια παρόμοια διατύπωση στο κείμενο της οδηγίας.

33. Επομένως, η προκαταρκτική ενημέρωση είναι κατά κανόνα υποχρεωτική. Αν η ενημέρωση αυτή δεν πραγματοποιηθεί, η αναθέτουσα αρχή πρέπει να είναι σε θέση να εκθέτει τους λόγους για τους οποίους αυτή παραλήφθηκε. Η τήρηση της μακρότερης προθεσμίας παραλαβής των προσφορών αποτελεί τότε αναπόφευκτη συνέπεια της μη τηρήσεως της προκαταρκτικής ενημερώσεως. Εντούτοις, δεν πρόκειται για έναν αυτοματισμό κατά την έννοια ότι κατά τον καθορισμό των μακροτέρων προθεσμιών προσφορών, που αποτελούν τον κανόνα, θα μπορούσε να μην απαιτείται η προκαταρκτική ενημέρωση κατά την έννοια του άρθρου 11 της οδηγίας, αλλ' αντιθέτως ισχύει το ότι η κατ' εξαίρεση συντόμευση της προθεσμίας είναι δυνατή μόνο μετά την πραγματοποίηση της προκαταρκτικής ενημερώσεως.

34. Επομένως, ο πρώτος λόγος προσφυγής είναι παραδεκτός και βάσιμος.

Β — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 30 της οδηγίας 93/37 — που αντιστοιχεί στο άρθρο 29 της οδηγίας 71/305 — συνεπεία της εφαρμογής ενός αθέμιτου κριτηρίου αναθέσεως* (ως προς τη διατύπωση του άρθρου αυτού, βλ. το σημείο 9)

35. Όπως προκύπτει από τα έγγραφα που έχουν προσκομιστεί στη δικογραφία, οι γαλλικές αναθέτουσες αρχές, στο πλαίσιο των προκηρύξεων, ανέφεραν κατ' επανάληψη ρητώς στην επιγραφόμενη με τον όρο «Κριτήρια αναθέσεως» στήλη την αφορώσα την απασχόληση πτυχή ως «συμπληρωματικό κριτήριο» για την τιμή, την προθεσμία εκτελέσεως, κ.λπ.

Ισχυρισμοί των διαδίκων

36. Η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι η Γαλλική Δημοκρατία παρέβη το άρθρο 30, διότι κατέστησε την πτυχή που αφορά την προώθηση της απασχολήσεως κριτήριο αναθέσεως. Κατά την άποψη της Επιτροπής, η πτυχή αυτή θα έπρεπε να χρησιμοποιηθεί μόνο ως κριτήριο εκτελέσεως. Συναφώς, η Επιτροπή στηρίζεται στην απόφαση του Δικαστηρίου Beentjes [5].

37. Η Επιτροπή επισημαίνει ότι το πρόσθετο κριτήριο που αφορά την προώθηση της απασχολήσεως στηρίζεται εν προκειμένω σε μια υπουργική εγκύκλιο της 29ης Δεκεμβρίου 1993. Κατ' αυτήν, είναι δυνατόν να ληφθούν μέτρα κατά της ανεργίας και για την προώθηση της απασχολήσεως στο πλαίσιο της συνάψεως συμβάσεων δημοσίων έργων.

38. Το άρθρο 30 της οδηγίας 93/37 προβλέπει όμως μόνο δύο δυνατά κριτήρια αναθέσεως, δηλαδή, αφενός, το κριτήριο της χαμηλότερης τιμής και, αφετέρου, την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά. Κατά συνέπεια, οι γαλλικές αρχές παρέβησαν το άρθρο 30 διότι ρητώς έλαβαν υπόψη το κριτήριο της απασχολήσεως με την απόφαση περί αναθέσεως.

5 — Απόφαση της 20ής Σεπτεμβρίου 1988, 31/87 (Συλλογή 1988, σ. 4635).

39. Η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει αντιθέτως την άποψη ότι κατά την απόφαση Beentjes επιτρέπεται οπωσδήποτε ένα πρόσθετο κριτήριο αναθέσεως. Παραθέτει συναφώς επί λέξει τις σκέψεις 28 και 37, τρίτη περίπτωση, της αποφάσεως, που έχουν ως εξής:

«Όσον αφορά τον αποκλεισμό προσφέροντος λόγω της αδυναμίας του να απασχολήσει άτομα που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία, πρέπει καταρχήν να γίνει δεκτό ότι μια τέτοια προϋπόθεση δεν αναφέρεται ούτε στον έλεγχο της καταλληλότητας των εργοληπτών (...) ούτε στα κριτήρια αναθέσεως του έργου, για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 29 της οδηγίας.»

«Η προϋπόθεση απασχολήσεως ατόμων που βρίσκονται επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία είναι σύμφωνη προς την οδηγία, αν δεν δημιουργεί άμεσες ή έμμεσες διακρίσεις σε βάρος των προσφερόντων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη της Κοινότητας. Μια τέτοια πρόσθετη ειδική προϋπόθεση πρέπει υποχρεωτικά ν' αναφέρεται στην προκήρυξη.»

40. Οι ισχυρισμοί της Γαλλικής Κυβερνήσεως δημιουργούν εντούτοις σκέψεις ως προς το ότι, εφόσον κατά την απόφαση Beentjes το κριτήριο της απασχολήσεως

πρέπει να αναφέρεται ρητώς στις δημοσιεύσεις του διαγωνισμού, αυτό δεν βρίσκει κανένα έρεισμα στα υποδείγματα προκηρύξεων και ανακοινώσεων δημοπρατήσεως έργων του παραρτήματος IV της οδηγίας 93/37. Στο παράρτημα αυτό δεν υφίσταται καμία στήλη για τέτοιου είδους στοιχεία [6].

41. Εξάλλου, ακόμα και αν το κριτήριο της απασχολήσεως συνιστά κριτήριο εκτελέσεως, αυτό δεν στηρίζεται στην οδηγία 93/37, αλλά στο εθνικό δίκαιο. Τότε, όμως, το άρθρο 30 της οδηγίας είναι άσχετο και η αιτίαση της Επιτροπής εσφαλμένη. Η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει τέλος ότι παρέσχε οδηγίες στις αναθέτουσες αρχές σύμφωνα με την εγκύκλιο της 29ης Δεκεμβρίου 1993. Η εγκύκλιος λέγει καθαρά και με σαφήνεια ότι το κριτήριο αναθέσεως που αφορά την απασχόληση δεν πρέπει να λαμβάνεται υπόψη με τον ίδιο ακριβώς τρόπο όπως τα ρητώς αναφερόμενα στο άρθρο 30 της οδηγίας κριτήρια. Αντιθέτως, πρόκειται για επικουρικό κριτήριο αναθέσεως.

42. Αν, εντούτοις, το Δικαστήριο υιοθετήσει την άποψη της Επιτροπής, η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι και πάλι η συμπεριφορά της συνάδει εν προκειμένω προς την οδηγία.

6 — Στο παράρτημα IV πραγματοποιείται απαρίθμηση ανάλογα με το είδος της συμβάσεως μεταξύ 7 και 18 κατηγοριών στοιχείων που πρέπει να αναφέρονται στην προκήρυξη.

Εκτίμηση

43. Το Δικαστήριο έκρινε με την απόφαση Beentjes ότι το κριτήριο της απασχολήσεως (το οποίο στην υπόθεση εκείνη αφορούσε την προϋπόθεση προσλήψεως ατόμων που βρίσκονταν επί μακρό χρονικό διάστημα σε ανεργία) δεν έχει καμία σχέση με τα κριτήρια αναθέσεως του έργου για τα οποία γίνεται λόγος στο άρθρο 29 της οδηγίας 71/305 [7].

44. Επομένως, πρέπει να διευκρινιστεί αν κριτήρια για την προώθηση της απασχολήσεως δεν αποκλείονται μόνο ως κριτήρια αναθέσεως κατά την έννοια του άρθρου 30, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας 93/37, αλλά και ως επικουρικά κριτήρια.

45. Κατά την άποψη της Γαλλικής Κυβερνήσεως, η αφορώσα την απασχόληση πτυχή επιτρέπεται ως επικουρικό κριτήριο όταν υπάρχουν περισσότερες ισοδύναμες προσφορές. Αυτό όμως θα έχει ως συνέπεια ότι στις περιπτώσεις αυτές το κριτήριο της απασχολήσεως θα αποτελούσε τελικά το μοναδικό καθοριστικό κριτήριο αναθέσεως, πράγμα ακριβώς που αποκλείεται υπό το φως της αποφάσεως Beentjes. Το κριτήριο της απασχολήσεως δεν χρησιμεύει άμεσα για τη διαπίστωση της πιο συμφέρουσας οικονομικώς προσφοράς. Διαφορετικά, θα είχε ενδεχομένως μεγαλύτερη σημασία από τα αναφερόμενα στο άρθρο 30, παράγραφος 1, στοιχείο β', της οδηγίας κριτήρια, διότι τότε το κριτήριο της απασχολήσεως θα μπορούσε να ήταν το μόνο αποφασιστικό κριτήριο.

7 — Βλ. σκέψη 28 της αποφάσεως Beentjes (παρατεθείσα στην υποσημείωση 5).

46. Καθόσον οι γαλλικές αρχές έχουν διαμορφώσει το κριτήριο της απασχολήσεως ως πρόσθετο κριτήριο αναθέσεως, υφίσταται παράβαση του άρθρου 30 της οδηγίας. Επομένως, δεν έχει επίσης σημασία το αν το κριτήριο της απασχολήσεως ρυθμίζεται με την υπουργική εγκύκλιο της 29ης Δεκεμβρίου 1993 επί εθνικού επιπέδου, δεδομένου ότι εν προκειμένω υπερτερεί το άρθρο 30 της οδηγίας.

47. Δεν πρέπει να παραβλέπεται ότι η πτυχή της απασχολήσεως εμφανίζεται εν τω μεταξύ σαφώς διαφορετικά από κοινωνικοπολιτικής απόψεως σε σχέση με το χρονικό σημείο εκδόσεως της οδηγίας, η οποία, θεωρούμενη με τα σημερινά δεδομένα, στηρίζεται περισσότερο σε θεωρήσεις που αφορούν την επιχειρηματική δραστηριότητα και λιγότερο σε θεωρήσεις που ανάγονται στην πολιτική οικονομία. Η μεταβολή αυτής της καταστάσεως αποτελεί εντούτοις έργο του νομοθέτη.

48. Ουδεμία παράβαση της οδηγίας θα υφίστατο, αν η επιταγή της προωθήσεως της απασχολήσεως — όπως εκτίθεται στην απόφαση Beentjes — διαμορφωνόταν ως προϋπόθεση και προσελάμβανε ως εκ τούτου τον χαρακτήρα κριτηρίου εκτελέσεως, όπως εξέθεσε η Επιτροπή.

49. Δεδομένου, όμως, ότι οι γαλλικές αρχές όρισαν το κριτήριο της απασχολήσεως ως ιδιαίτερο κριτήριο αναθέσεως, υφίσταται παράβαση του άρθρου 30 της οδηγίας.

Γ — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 22 της οδηγίας 93/37 συνεπεία του περιορισμού του αριθμού των προσφερόντων που έγιναν δεκτοί* (ως προς τη διατύπωση του άρθρου αυτού, βλ. το σημείο 7)

50. Όταν μια δημόσια αρχή προσφεύγει στην κλειστή διαδικασία για τη σύναψη συμβάσεως, μπορεί, σύμφωνα με το άρθρο 22, παράγραφος 2, της οδηγίας, να καθορίσει τα όρια για τον αριθμό των επιχειρήσεων που σκοπεύει να προσκαλέσει. Το κατώτερο από τα όρια αυτά δεν πρέπει να είναι μικρότερο από πέντε, όπως ρητώς ορίζει το άρθρο 22, παράγραφος 2, τέταρτη φράση.

51. Οι γαλλικές αναθέτουσες αρχές προέβλεψαν στη στήλη 13 της προκηρύξεως που δημοσιεύθηκε στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων* της 18ης Φεβρουαρίου 1995: «Περιορισμένος αριθμός προσφερόντων που μπορούν να γίνουν δεκτοί για την υποβολή προσφοράς: 5».

Ισχυρισμοί των διαδίκων

52. Η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι από τη μνεία αυτή συνάγεται ότι ο αριθμός των προσφερόντων μπορεί να είναι και κατώτερος των πέντε. Αυτό όμως συνιστά παράβαση του άρθρου 22, παράγραφος 2, τέταρτη φράση, της οδηγίας.

53. Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν συμμερίζεται την άποψη αυτή. Με τον περιορισμό του αριθμού των προσφερόντων σε πέντε τηρήθηκαν οι προϋποθέσεις του άρθρου 22, παράγραφος 2, τέταρτη φράση, της οδηγίας. Δεν υπάρχει καμία ένδειξη στο άρθρο 22 για το ότι ο αριθμός των προσφερόντων δεν μπορεί να περιοριστεί στους πέντε. Διασφαλίζεται ο γνήσιος ανταγωνισμός. Η Επιτροπή δεν κατόρθωσε να αποδείξει το αντίθετο.

Εκτίμηση

54. Η επιλεγείσα από τη γαλλική αναθέτουσα αρχή μνεία είναι διττώς προβληματική. Αφενός, στο άρθρο 22, παράγραφος 2, γίνεται λόγος για «όρια». Όπως διατυπώνονται οι βαλλόμενες μνείες στην προκήρυξη, δεν γίνεται αντιληπτή η ύπαρξη ορίων. Θα μπορούσε το πολύ να γίνει λόγος για τέτοια όρια αν ο αριθμός πέντε συνεπήγετο ότι νοούνται όρια από ένα έως πέντε, πράγμα που, εν πάση περιπτώσει, θα ήταν ασυμβίβαστο προς το άρθρο 22, παράγραφος 2.

υπό αυτές τις προϋποθέσεις διασφαλίζεται γνήσιος ανταγωνισμός. Η θεώρηση αυτή, εντούτοις, δεν συμβιβάζεται με τις απαιτήσεις της οδηγίας, η οποία ρητώς προβλέπει ελάχιστο αριθμό πέντε προσφερόντων. Επομένως, η αντικειμενική ακριβώς διατύπωση σε συνδυασμό με τη συναφή ερμηνεία της μνείας που περιέχεται στις προκηρύξεις τις καθιστά ασύμβατες προς το άρθρο 22, παράγραφος 2, της οδηγίας.

Δ — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 29, παράγραφος 2, της οδηγίας 71/305 και του άρθρου 30, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/37 συνεπεία του καθορισμού των κριτηρίων αναθέσεως μέσω αναφοράς σε νόμο κράτους μέλους* (ως προς τη διατύπωση του άρθρου, βλ. το σημείο 9)

Ισχυρισμοί των διαδίκων

55. Αν θεωρηθεί ο χαρακτηρισμός με τον αριθμό πέντε των προσφερόντων που μπορούν να γίνουν δεκτοί ως απόλυτη υποχρέωση υπό την έννοια ότι τουλάχιστον πέντε προσφέροντες καλούνται να υποβάλουν προσφορές, τότε η μνεία αυτή θα μπορούσε να συνάδει προς τις απαιτήσεις της οδηγίας. Πάντως, η Γαλλική Κυβέρνηση ερμηνεύει τον επίμαχο χαρακτηρισμό θεωρώντας ότι δεκτοί γίνονται «το πολύ» πέντε προσφέροντες. Υποστηρίζει την άποψη ότι

56. Η Επιτροπή προβάλλει περαιτέρω με την προσφυγή της παράβαση του άρθρου 29, παράγραφος 2, της οδηγίας 71/305 καθώς και του άρθρου 30, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/37. Υφίσταται παράβαση, διότι οι αναθέτουσες αρχές στις περισσότερες προκηρύξεις έλαβαν ως βάση κατά τη μνεία των κριτηρίων αναθέσεως τη μέθοδο της «συνάψεως συμβάσεως μέσω παραπομπής στον νόμο περί προμηθειών του Δημοσίου».

57. Προς στήριξη της απόψεως αυτής, η Επιτροπή επικαλείται τη νομολογία του Δικαστηρίου. Στην απόφαση Beentjes, το Δικαστήριο εξέθεσε στη σκέψη 35 ότι, κατά το άρθρο 29, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας, απαιτείται τα κριτήρια να αναφέρονται είτε στην προκήρυξη είτε στη συγγραφή υποχρεώσεων. Γενική παραπομπή σε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας δεν μπορεί, κατά το Δικαστήριο, να αρκεί ως προς την απαίτηση δημοσιότητας.

58. Η Γαλλική Κυβέρνηση προβάλλει αντιθέτως εκ προοιμίου ότι η αιτίαση της Επιτροπής διατυπώθηκε καθυστερημένα και, επομένως, είναι απαράδεκτη. Η Επιτροπή διατύπωσε την αιτίαση αυτή για πρώτη φορά με την αιτιολογημένη γνώμη. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου[8], επέκταση αιτιάσεων που διατυπώνονται με το έγγραφο οχλήσεως κατά το στάδιο της αιτιολογημένης γνώμης συνιστά πλημμέλεια που δεν θεραπεύεται.

59. Εντούτοις, στην περίπτωση κατά την οποία το Δικαστήριο κρίνει παραδεκτή την αιτίαση, η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι το άρθρο 30, παράγραφος 2, της οδηγίας δεν υποχρεώνει να μνημονεύονται τα κριτήρια στην προκήρυξη, αλλά παρέχει στις αναθέτουσες αρχές τη δυνατότητα να μνημονεύουν τα κριτήρια αυτά στην προκήρυξη ή στη συγγραφή υποχρεώσεων. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι κακώς διατυπώθηκε η αιτίαση της Επιτροπής, δεδομένου ότι τα κριτήρια περιέχονται στη συγγραφή υποχρεώσεων και οι εθνικές διατάξεις σύμφωνα με το νόμο περί προμηθειών του Δημοσίου συμπίπτουν ευρέως από απόψεως περιεχομένου με την οδηγία 93/37.

60. Η Επιτροπή προβάλλει, όσον αφορά το παραδεκτό της προαναφερθείσας αιτιάσεως, ότι στο έγγραφο οχλήσεως της 8ης Μαΐου 1996 υπογραμμιζόταν το πρόβλημα με επαρκή σαφήνεια. Η Επιτροπή υπενθύμιζε με το έγγραφο αυτό ότι κατά τη δέκατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 93/37 οι δημοσιεύσεις σκοπούν να διευκολύνουν τους εργολήπτες να κρίνουν αν οι προτεινόμενες συμβάσεις τους ενδιαφέρουν. Επομένως, πρέπει να δίδονται επαρκή στοιχεία ως προς τις παροχές που πρέπει να εκπληρωθούν καθώς και ως προς τους όρους που σχετίζονται με τις παροχές αυτές. Περαιτέρω, η Επιτροπή υπενθύμισε ήδη με το έγγραφο οχλήσεως τη νομολογία του Δικαστηρίου, ειδικότερα δε την απόφαση Beentjes.

61. Επομένως, ο τρόπος αυτός ενέργειας συνάδει προς τη νομολογία του Δικαστηρίου, όπως προκύπτει από την απόφαση της 28ης Μαρτίου 1985 στην υπόθεση 274/83, Επιτροπή κατά Ιταλίας[9]. Εξάλλου, οι γαλλικές αρχές ουδέποτε της έδωσαν δυνατό-

8 — Απόφαση της 11ης Ιουλίου 1984, 51/83, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1984, σ. 2793).

9 — Συλλογή 1985, σ. 1077.

τητα προσβάσεως στη συγγραφή υποχρεώσεων στην οποία η Γαλλική Κυβέρνηση στήριξε την επιχειρηματολογία της.

Εκτίμηση

62. Κατ' αρχάς, πρέπει να εξεταστεί αν η Επιτροπή παραδεκτώς διατύπωσε την αιτίαση στο πλαίσιο της παρούσας διαδικασίας λόγω παραβάσεως κράτους μέλους. Το Δικαστήριο έκρινε μεν με την απόφαση της 11ης Ιουλίου 1984 στην υπόθεση 51/83, ότι η επέκταση κατά το στάδιο της αιτιολογημένης γνώμης των αιτιάσεων που περιέχει το έγγραφο οχλήσεως συνιστά πλημμέλεια που δεν θεραπεύεται [10]. Επομένως, η προσφυγή θα έπρεπε να απορριφθεί ως απαράδεκτη καθόσον εξέρχεται του πλαισίου των αιτιάσεων που διατυπώθηκαν με το έγγραφο οχλήσεως. Μεταγενέστερα, το Δικαστήριο, με την απόφαση στην υπόθεση 274/83 διευκρίνισε τη νομολογία του, εκθέτοντας ότι παραδεκτώς η Επιτροπή αναπτύσσει λεπτομερώς, στην αιτιολογημένη γνώμη, τις αιτιάσεις που έχει ήδη προβάλλει κατά γενικότερο τρόπο στο έγγραφο οχλήσεως [11].

63. Εν προκειμένω, η Επιτροπή διατύπωσε κατ' αρχάς, με το έγγραφο οχλήσεως, γενικές επικρίσεις για τις σχετικές προκηρύξεις. Συναφώς, προέβαλε συγκεκριμένες αιτιάσεις. Στο πλαίσιο αυτό, έλαβε επίσης θέση επί των κριτηρίων αναθέσεως. Επισήμανε ότι οι ανακοινώσεις σκοπούν να καθιστούν δυνατό στις επιχειρήσεις να κρίνουν αν οι συμβάσεις τις ενδιαφέρουν. Αυτό προϋποθέτει επαρκή πληροφόρηση. Περαιτέρω, η Επιτροπή υπενθύμισε τη νομολογία του Δικαστηρίου, ιδίως δε την απόφαση Beentjes, με την οποία το Δικαστήριο αποφάνθηκε ρητώς επί των κριτηρίων αναθέσεως. Το ότι η Επιτροπή αργότερα επικρίνει με την αιτιολογημένη γνώμη τον τρόπο της ανακοινώσεως των κριτηρίων αναθέσεως συνιστά παραδεκτή μέθοδο διευκρινίσεως των αιτιάσεων που ήδη διατυπώθηκαν με το έγγραφο οχλήσεως. Δεδομένου ότι η Επιτροπή δεν διατύπωσε κατ' αρχήν νέες αιτιάσεις, η επίκριση που συνίσταται στην απαράδεκτη παραπομπή σε εθνικό νόμο δεν αποτελεί απαράδεκτη επέκταση των αιτιάσεων. Αντιθέτως, η Επιτροπή περιόρισε ακόμη περισσότερο την αιτίασή της. Κατ' αυτόν τον τρόπο, παρέσχε στις γαλλικές αρχές τη δυνατότητα να εξαλείψουν το ελάττωμα της διαδικασίας συνάψεως των συμβάσεων. Η Επιτροπή έλαβε έτσι επαρκώς υπόψη το πνεύμα και τον σκοπό του πριν από την άσκηση της προσφυγής σταδίου της διαδικασίας λόγω παραβάσεως κράτους μέλους. Ήδη με το έγγραφο οχλήσεως προσδιορίστηκε το αντικείμενο της διαφοράς, οπότε οι γαλλικές αρχές θα μπορούσαν να προβούν σε ενέργειες.

64. Επομένως, η διατυπωθείσα από την Επιτροπή αιτίαση πρέπει να θεωρηθεί παραδεκτή.

65. Ήδη κατά το γράμμα του άρθρου 30, παράγραφος 2, της οδηγίας 93/37 προ-

10 — Απόφαση προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 8, σκέψεις 6 και 7.
11 — Απόφαση παρατεθείσα στην υποσημείωση 9, σκέψη 21.

βλέπεται ότι «οι αναθέτουσες αρχές μνημονεύουν, στη συγγραφή υποχρεώσεων ή στην προκήρυξη *όλα* τα κριτήρια για την ανάθεση του έργου» [12]. Επιπλέον, το Δικαστήριο έκρινε ρητώς με την απόφαση Beentjes ως προς τα κριτήρια αναθέσεως ότι με μια γενική παραπομπή σε διάταξη της εθνικής νομοθεσίας δεν τηρείται η απαίτηση δημοσιότητας [13]. Επομένως, αποκλείεται να ρυθμίζονται ορισμένα κριτήρια αναθέσεως με εθνικό νόμο στον οποίο παραπέμπει η προκήρυξη.

Ε — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 59 της Συνθήκης ΕΚ συνεπεία των επιφερουσών δυσμενή διάκριση τεχνικών προδιαγραφών που εφαρμόστηκαν κατά τον καθορισμό των επιμέρους τμημάτων των έργων και συνεπεία των αποδείξεων που ζητήθηκαν για τις ικανότητες των επιχειρήσεων*

Ισχυρισμοί των διαδίκων

66. Είναι άνευ σημασίας η αντίρρηση της Γαλλικής Κυβερνήσεως ότι οι εθνικές ρυθμίσεις σύμφωνα με τον νόμο περί προμηθειών του Δημοσίου συχνά ταυτίζονται κατά περιεχόμενο με τις ρυθμίσεις της οδηγίας 93/37. Η αρχή της δημοσιότητας παραβιάζεται από τη γενική παραπομπή στον εθνικό νόμο και δεν μπορεί να θεραπευθεί από το ότι ο εθνικός νόμος παρουσιάζει συγκλίσεις με την οδηγία, διότι ο ενδεχόμενος προσφέρων δεν μπορεί να διακρίνει, βάσει της προκηρύξεως, μια ενδεχόμενη σύγκλιση από απόψεως περιεχομένου.

67. Κατά συνέπεια, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προβαλλόμενη με την προσφυγή αιτίαση της αθέμιτης παραπομπής σε εθνικό νόμο για τον καθορισμό των κριτηρίων αναθέσεως είναι παραδεκτή και βάσιμη.

68. Η Επιτροπή προσάπτει με την προσφυγή της στη Γαλλική Κυβέρνηση παραβίαση της ελεύθερης κυκλοφορίας των υπηρεσιών κατά το άρθρο 59. Οι αναθέτουσες αρχές εφάρμοσαν, κατά τον καθορισμό των επιμέρους τμημάτων των έργων, όσον αφορά τους όρους που ισχύουν για τους υποψηφίους, τεχνικές προδιαγραφές όπως αυτές εφαρμόζονται από τις γαλλικές επαγγελματικές ενώσεις. Έτσι, στις προκηρύξεις περιέχονται όροι όπως, π.χ., «Mandataire EFF6 CA 11 (...)». Η Επιτροπή έχει τη γνώμη ότι οι τεχνικές προδιαγραφές που έλαβαν ως βάση οι αναθέτουσες αρχές θα μπορούσαν να έχουν ως συνέπεια το να ευνοούνται οι ημεδαπές επιχειρήσεις. Στις επιχειρήσεις αυτές είναι γνωστό το σύστημα της πιστοποιήσεως της ποιότητας και είναι συνηθισμένες να προσφέρουν προϊόντα ή υπηρεσίες σύμφωνα με τα απαιτούμενα με την προκήρυξη της συνάψεως συμβάσεως στοιχεία αναφοράς. Αντιθέτως, οι εγκατεστημένες σε άλλα κράτη μέλη επιχειρήσεις μπορεί να αποθαρρύνονται από την υποβολή προσφορών. Δεν έχουν τη δυνατότητα να είναι σε θέση να κρίνουν εκ των προτέρων αν τα προσόντα τους ανταποκρίνονται στα τεχνικά στοιχεία, εφόσον δεν υπάρχει αναφορά ισοτιμίας προσόντων. Το γεγονός ότι τα τεχνικά αυτά

12 — Η υπογράμμιση δική μου.

13 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 5, σκέψη 35.

προσόντα είναι απλώς επιθυμητά σύμφωνα με τα εθνικά στοιχεία αναφοράς των γαλλικών αρχών δεν επηρεάζει αυτή την εκτίμηση.

Εκτίμηση

69. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί αντιθέτως ότι οι τεχνικές προδιαγραφές των γαλλικών επαγγελματικών ενώσεων που έλαβαν ως βάση οι αναθέτουσες αρχές αποτελούν απλώς στοιχεία, χωρίς αυτά να συνεπάγονται δυσμενή διάκριση. Με την προκήρυξη δεν σκοπείται να διευκρινιστούν κριτήρια επιλογής ή αναθέσεως διότι αυτό πραγματοποιείται με τη συγγραφή υποχρεώσεων. Αντιθέτως, αυτό που σκοπείται είναι να παρασχεθούν ενδείξεις για τη φύση των επιμέρους τμημάτων των έργων.

72. Κατ' αρχάς πρέπει να εξεταστεί το παραδεκτό αυτού του λόγου της προσφυγής. Εφόσον οι γαλλικές αρχές δεν εφάρμοζαν πλέον τις επικριθείσες προδιαγραφές στις προκηρύξεις που πραγματοποιήθηκαν μετά τη λήξη της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας, οπότε ενδεχομένως μπορεί να θεωρηθεί ότι έπαυσε η παράβαση, θα μπορούσε να μην υφίσταται πλέον συμφέρον για την αναγνώριση της παραβάσεως.

73. Πάντως, η Γαλλική Κυβέρνηση εξακολουθεί να προβάλλει στο πλαίσιο της διαδικασίας ενώπιον του Δικαστηρίου ότι οι επικριθείσες προδιαγραφές δεν μπορούν να έχουν αποτελέσματα που συνιστούν δυσμενή διάκριση.

70. Εξάλλου, η Γαλλική Κυβέρνηση υπογραμμίζει ότι οι εννέα προκηρύξεις για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων του Ιανουαρίου 1996 και Ιανουαρίου 1997 δεν περιέχουν επιπλέον καμία αναφορά σε τεχνικές προδιαγραφές των γαλλικών επαγγελματικών ενώσεων.

74. Επομένως, το ζήτημα εξακολουθεί να χρήζει νομικής διευκρινίσεως.

71. Ως προς την τελευταία αυτή αντίρρηση, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι κατά το χρονικό σημείο της λήξεως της ταχθείσας με την αιτιολογημένη γνώμη προθεσμίας από κανένα στοιχείο δεν συνήγετο ότι η αιτίαση αυτή δεν υφίστατο πλέον.

75. Ο λόγος αυτός της προσφυγής θα μπορούσε όμως να είναι απαράδεκτος και από μια άλλη άποψη. Η Επιτροπή στηρίζεται, όσον αφορά τον λόγο αυτό, αποκλειστικά στο άρθρο 59 της Συνθήκης, ενώ το άρθρο 26 της οδηγίας 71/305 ρυθμίζει αποκλειστικά τα τα αποδείξεως των τεχνικών ικανοτήτων των επιχειρήσεων. Επομένως, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον με τη ρύθμιση ενός θέματος από

την οδηγία μπορούν να έχουν εφαρμογή οι διατάξεις πρωτογενούς δικαίου της Συνθήκης.

76. Το άρθρο 26 της οδηγίας 71/305 περιέχει απαρίθμηση των εγγράφων με τα οποία μπορεί να αποδεικνύονται οι τεχνικές ικανότητες των επιχειρήσεων. Πρόκειται για μια σειρά εγγράφων τα οποία μπορούν να αποδεικνύουν τις ικανότητες της επιχειρήσεως. Η αναθέτουσα αρχή δικαιούται να επιλέγει ποια από αυτά τα έγγραφα πρέπει να προσκομίζονται. Σύμφωνα με το γράμμα της οδηγίας:

«Οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν, στην προκήρυξη ή στην πρόσκληση υποβολής προσφορών ποια από τα δικαιολογητικά πρέπει να προσκομισθούν.»

Ο τρόπος καθορισμού ορισμένων τεχνικών ικανοτήτων ρυθμίζεται εν πάση περιπτώσει εμμέσως από το άρθρο 26 της οδηγίας 71/305, το οποίο επιπλέον πρέπει, όπως κάθε άλλη διάταξη της οδηγίας, να ερμηνεύεται υπό το φως της Συνθήκης. Επομένως, όσον αφορά τεχνικές προδιαγραφές που συνεπάγονται δυσμενή διάκριση, υφίσταται απολύτως η δυνατότητα εφαρμογής του άρθρου 59 της Συνθήκης.

77. Από απόψεως περιεχομένου, πρέπει να θεωρηθεί ότι οι τεχνικές προδιαγραφές που ελήφθησαν ως βάση είναι τόσο ιδιάζουσες και αφηρημένες ώστε κατ' αρχήν μόνον ημεδαποί ενδιαφερόμενοι μπορούν να αντιληφθούν αμέσως την έννοιά τους. Επομένως, οι ημεδαπές επιχειρήσεις μπορούν ευκολότερα να προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες που ανταποκρίνονται στους κωδικοποιημένους όρους της προκηρύξεως. Αντιθέτως, υποψήφιοι από άλλα κράτη μέλη σημαντικώς δυσκολότερα μπορούν, με τη χρονική αυτή πίεση, να κάνουν προσφορές, δεδομένου ότι πρέπει κατ' αρχάς να πληροφορηθούν από την αναθέτουσα αρχή τις προϋποθέσεις και τα αναγκαία προσόντα. Αυτό σημαίνει ενδεχομένως σημαντικά μεγαλύτερο χρόνο εργασίας και μεγαλύτερη χρηματική δαπάνη έναντι ημεδαπών ανταγωνιστών. Οι γαλλικές αρχές παρέλειψαν να διατυπώσουν τις βασικές απαιτήσεις κατά τρόπο σαφή και γενικώς κατανοητό καθώς και με αναφορά στους κοινοτικούς κανόνες. Επομένως, ο βαλλόμενος καθορισμός των επιμέρους τμημάτων των έργων συνιστά συγκεκαλυμένη δυσμενή διάκριση.

78. Άνευ σημασίας είναι εν προκειμένω η αντίρρηση της Γαλλικής Κυβερνήσεως ότι οι τεχνικές προδιαγραφές αποτελούν απλώς ενδεικτικά στοιχεία, εφόσον κατ' ουσίαν μόνο Γάλλοι υποψήφιοι μπορούν να καταλαβαίνουν τις προδιαγραφές χωρίς βοήθεια τρίτου. Δεν πρόκειται επομένως, ως προς τους υποψηφίους από άλλα κράτη μέλη, για ενδεικτικά στοιχεία, αλλά για καθορισμό των απαιτουμένων ποιοτικών προϋποθέσεων που ενεργεί αποτρεπτικώς. Η επιθυμία των αναθετουσών αρχών να παράσχουν απλώς ενδεικτικά στοιχεία μπορεί να πραγματοποιηθεί και κατά τρόπο που δεν συνεπάγεται δυσμενή διάκριση.

79. Πρέπει να γίνει δεκτό ότι η αιτίαση της Επιτροπής ότι η Γαλλική Κυβέρνηση παρέβη το άρθρο 59 της Συνθήκης είναι βάσιμη.

ΣΤ — *Επί της παραβάσεως του άρθρου 59 της Συνθήκης συνεπεία της απαιτούμενης στο πλαίσιο των «ελάχιστων προϋποθέσεων για τη συμμετοχή» εγγραφής σε γαλλικό μητρώο αρχιτεκτόνων*

80. Η Επιτροπή προβάλλει ότι το département du Nord παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης και διότι σε ορισμένο αριθμό προκηρύξεων προέβη σε περιορισμούς της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών αρχιτεκτόνων που προέρχονται από την Κοινότητα, π.χ. απαιτώντας να αποδεικνύεται η καταχώριση στο γαλλικό μητρώο αρχιτεκτόνων.

81. Η Γαλλική Κυβέρνηση δεν αντέκρουσε την αιτίαση της Επιτροπής. Αναφέρθηκε απλώς στην απειρία των αναθετουσών αρχών σε σχέση με το κοινοτικό δίκαιο κατά τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων.

82. Η αιτίαση δεν χρειάζεται να εξεταστεί κατ' ουσίαν, δεδομένου ότι η Γαλλική Κυβέρνηση την αποδέχθηκε ρητώς. Οι γαλλικές αρχές παρέβησαν το άρθρο 59 της Συνθήκης διότι περιόρισαν ανεπιτρέπτως την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών αρχιτεκτόνων που προέρχονται από άλλα κράτη μέλη. Η παράβαση αυτή του κοινοτικού δικαίου δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την απειρία των αναθετουσών αρχών. Και ως προς την αιτίαση αυτή πρέπει να γίνει δεκτή η προσφυγή της Επιτροπής.

Ζ — *Άλλες αιτιάσεις ως προς την παραληφθείσα ανακοίνωση των πρακτικών στην Επιτροπή κατά την έννοια του άρθρου 8, παράγραφος 3, της οδηγίας 93/37 και την παραληφθείσα μετέπειτα ενημέρωση για τη σύναψη της συμβάσεως κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 5, της οδηγίας 93/37* (ως προς τη διατύπωση του άρθρου αυτού, βλ. τα σημεία 3 και 4)

83. Οι άλλες αιτιάσεις της Επιτροπής όσον αφορά την παράλειψη των επιτασσομένων μετέπειτα ενημερώσεων κατόπιν της επιτυχούς συνάψεως συμβάσεως δεν αμφισβητούνται κατ' ουσίαν από τη Γαλλική Κυβέρνηση η οποία και πάλι αναφέρει ως αιτία την απειρία των αναθετουσών αρχών. Καθόσον οι αιτιάσεις γίνονται ρητώς αποδεκτές, διαπιστώνεται η παράβαση χωρίς να χρειάζεται να εξεταστεί περαιτέρω κατ' ουσίαν.

V — Δικαστικά έξοδα

84. Κατά το άρθρο 69, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα. Δεδομένου ότι η καθής ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

VI — Πρόταση

85. Ως συνέπεια των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να αποφασίσει ως εξής:

«1) Η Γαλλική Δημοκρατία, στο πλαίσιο ορισμένων διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων που αφορούν την ανέγερση και τη συντήρηση σχολικών κτιρίων από τη Région Nord-Pas-de-Calais και το département du Nord, που αποτέλεσαν το αντικείμενο εξετάσεως για χρονικό διάστημα τριών ετών, παρέβη τις υποχρεώσεις που υπέχει από το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) καθώς και από την οδηγία 71/305/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1971, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, όπως έχει τροποποιηθεί από την οδηγία 89/440/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 18ης Ιουλίου 1989, ιδίως δε από τα άρθρα 12, 26 και 29, και από την οδηγία 93/37/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 14ης Ιουνίου 1993, περί συντονισμού των διαδικασιών για τη σύναψη συμβάσεων δημοσίων έργων, ιδίως δε από τα άρθρα 8, 11, 22 και 30.

2) Καταδικάζει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα.»